Raadsvoorstel

Onderwerp	:	Beleidsplan BiblioPlus 2021-2024 en financiering Bibliotheek op school
Datum	:	30 maart 2021
Portefeuillehouder	:	T.H.W.M. Lemmen
Afdeling	:	Sociaal Domein/Sociaal Beleid
Commissie	:	Inwoners en Bestuur
In te vullen door de griffie	:	
Nummer raadsvoorstel	:	
Datum commissie	:	20 april 2021
Agendapunt commissie	:	8
Datum raad	:	11 mei 2021
Agendapunt raad	:	10

Samenvatting voorstel
Door BiblioPlus is een nieuw beleidsplan opgesteld voor de periode 2021-2024. Het beleidsplan vormt de beleidsmatige onderlegger voor een nieuwe 4-jarige samenwerkingsovereenkomst met BiblioPlus en de overige bij BiblioPlus betrokken gemeenten waarin de gemeente zich committeert aan een vast financieel kader voor de basisproducten. De bibliotheek functioneert goed en met het nieuwe beleidsplan “Verder bouwen aan de bibliotheek van nu“ zet de bibliotheek de lijn voort uit het huidige beleidsplan. Een beleidsplan dat aansluit bij de gemeentelijke beleidsdoelen hetgeen de bibliotheek een belangrijke partner maakt bij de vormgeving c.q. concretisering van het gemeentelijk beleid. De onderliggende samenwerkingsovereenkomst voorziet daarnaast in een goed instrument om invulling te geven aan de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de instandhouding van een openbare bibliotheekvoorziening en daarnaast de behoefte aan gemeentelijk maatwerk ten aanzien van de af te nemen producten.

Zoals aangegeven committeert de gemeente zich hiermee aan een vast financieel kader voor 4 jaar. Het product Bibliotheek op school (BOS) maakt hier geen deel van uit. Dit betreft een aanvullend plusproduct dat de gemeente desgewenst kan afnemen. In het meerjarenperspectief voor 2022 is nu echter een bezuiniging opgenomen op de bibliotheek op school (BOS) van € 50.900,-. Door de raad is per amendement verzocht om alternatieve financiering voor de BOS te bezien.
Deze alternatieve financiering is na lang zoeken alsnog gevonden, zij het voor een tijdelijke periode van 2 jaar (2022 en 2023). Het betreft een combinatie van verschillende maatregelen waarbij het grootste deel bekostigd wordt uit de doeluitkering voor onderwijsachterstandenbeleid. Voor 2024 en volgende jaren zal de wijze van dekking opnieuw moeten worden bezien.

Gelet op het vorenstaande wordt voorgesteld in te stemmen met het nieuwe beleidsplan en een nieuwe 4-jarige samenwerkingsovereenkomst aan te gaan met BiblioPlus en de overige hierbij betrokken gemeenten. Daarnaast wordt voorgesteld de bezuiniging op de BOS voor de jaren 2022 en 2023 ongedaan te maken en voor 2024 en volgende jaren alternatieve dekking te bezien.

Voorstel besluit

1. Vast te stellen het beleidsplan 2021-2024 van BiblioPlus als basis voor de invulling van het bibliotheekwerk gedurende deze periode.
2. In te stemmen met het aangaan van een nieuwe 4-jarige samenwerkingsovereenkomst.
3. De bezuiniging op de BOS voor de jaren 2022 en 2023 ongedaan te maken.
4. Het college op te dragen voor 2024 en volgende jaren alternatieve financiering voor de BOS te bezien.

Financiële consequenties

De kosten van het huidige dienstverleningspakket (inclusief de BOS) bedragen op basis van de kostencalculaties behorende bij het nieuwe beleidsplan € 185.400,- Op basis van onderstaande berekening:

	2021	**2022**	**2023**	**2024 e.v.***
Basisproducten	114.800	114.800	114.800	114.800
Plusproducten (incl. BOS)	70.600	70600	70600	70.600
Totaal	**185.400**	**185.400**	**185.400**	**185.400**

Voor deze kosten staan wij de volgende dekkingswijze voor:

Dekking				
Subsidie Bibliotheekwerk	191.000	138.100	138.100	138.100
Niet invullen buurtbibliotheken		2.000	2.000	2.000
Overschot subsidie Graafs Geheugen		1.550	1.550	1.550
Indexatie Taalhuis		480	480	480
Ruimte lokaal onderwijsbeleid		970	970	970
Inzet onderwijsachterstandenbudget		42.300	42.300	
	191.000	**185.400**	**185.400**	**143.100**
Saldo	5.600	0	0	-42.300

*Prijspeil 2021

Vanaf 2024 ontstaat er een tekort van € 42.300 waarvoor nog alternatieve dekking dient te worden gevonden**.**

Toelichting op de dekking

- Voor 2022 en volgende jaren is voor BiblioPlus een structureel bedrag geraamd van € 138.100.
- In de post subsidie bibliotheekwerk wordt daarnaast een subsidie van € 2.000 geraamd voor buurtbibliotheken. Deze buurtbibliotheken zijn nog niet gerealiseerd en kunnen vervallen. Dit mede gelet op het feit dat er al kleinschalige (particuliere) initiatieven in diverse wijken en dorpen worden vormgegeven. Hierdoor komt het budget van € 2.000 beschikbaar.
- Het Graafs Geheugen heeft de afgelopen jaren steevast minder uitgegeven dan geraamd en heeft de subsidieaanvraag verlaagd waardoor € 1.550 ruimte is ontstaan.
- De indexatie zag toe op het inmiddels geschrapte Taalhuis. Hierdoor is € 480 budgetruimte ontstaan..
- Jaarlijks ontvangt de gemeente een doeluitkering voor de bestrijding van onderwijsachterstanden. Door onderbesteding en positief uitgevallen afrekeningen is over de jaren 2019 en 2020 een

reserve ontstaan van € 175.578. Een voorstel voor de versterking van de VVE in de kinderopvang, een prioritaire doelstelling in het kader van het onderwijsachterstandenbeleid, is in behandeling. Hiermee is een bedrag gemoeid van ca. € 60.000. Per saldo resteert er dan nog € 115.578 aan reserve. Het is toegestaan de personele kosten en projectkosten van de BOS (in totaal € 42.300 op jaarbasis) te bekostigen uit deze doeluitkering. Uitgaande van een reserve van € 115.578 kan dit zowel in 2022 en 2023 (totale kosten € 84.600) en resteert er dan nog een reserve van € 30.978.

Over de mogelijkheden tot aanwending van de doeluitkering voor dit doel na 2023 kan nog geen uitsluitsel worden geboden. In 2022 loopt het 4-jarige financieringskader voor de bestrijding van onderwijsachterstanden af en wordt de hoogte van de doeluitkering voor 2023 tot en met 2026 opnieuw bepaald . Wij gaan er vooralsnog van uit dat deze nieuwe doeluitkering volledig benodigd is ter dekking van de kosten van de reguliere activiteiten.

Wettelijk kader en beleidskader

Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen
Algemene wet bestuursrecht
Algemene subsidieverordening gemeente Grave 2017

Communicatie en participatie

Er heeft overleg plaatsgevonden met BiblioPlus en de schoolbesturen over de mogelijkheid tot bezuinigingen op het bibliotheekwerk c.q. een bijdrage van de schoolbesturen als mogelijke alternatieve financiering. Zowel BiblioPlus, de schoolbesturen als de directies van de basisscholen zijn geïnformeerd over de nu voorgestelde dekkingswijze van de BOS.
Het raadsvoorstel is toegestuurd aan voornoemde partijen. Deze partijen en de bij de samenwerkings-overeenkomst betrokken gemeenten zullen over uw besluit worden geïnformeerd.

Duurzaamheid

N.v.t.

Gemeenschappelijke regeling/samenwerkingsverband

N.v.t.

Toelichting op het voorstel

Inleiding

Het huidige beleidsplan van BiblioPlus voor 2017-2020 “De bibliotheek van nu” is eind 2020 afgelopen. BiblioPlus heeft inmiddels een nieuw beleidsplan voor de periode 2021-2024 opgesteld genaamd “Verder bouwen aan de bibliotheek van nu“. Zoals de titel al aangeeft wordt de ingezette lijn in het huidige beleidsplan voortgezet. Dat wil zeggen dat men verder gaat met de ontwikkeling van de traditionele bibliotheek tot een lees-, leer- en informatieknooppunt waarbij men zich richt op:

- Bevordering van leesvaardigheid van kinderen (via de programmalijn “Kinderen en ouders”);
- Ondersteuning (in samenwerking met partners binnen zorg en welzijn) van personen in de leeftijd van 18+ in het bijleren van vaardigheden, zodat ze aangesloten blijven op onze snel veranderende maatschappij. Het gaat hierbij om de volgende basisvaardigheden: taalvaardigheden, digitale vaardigheden, gezondheidsvaardigheden, financiële vaardigheden en sociaal juridische vaardigheden (programmalijn: “Een leven lang leren”);
- De traditionele kerntaak van de bibliotheek, het voorzien in een boekencollectie en lezingen e.d. (programmalijn “Ontspanning en inspiratie”);

- Het bieden van een podium voor inwoners, cultureel-maatschappelijke partners en andere initiatiefnemers om kennis en informatie op een laagdrempelige manier te delen met andere geïnteresseerden (programmalijn ”kennisdelen en ontmoeten”).

Het beleidsplan vormt de beleidsmatige onderlegger voor een nieuw op te stellen samenwerkingsovereenkomst voor de periode 2021-2024. Ook deze samenwerkingsovereenkomst bouwt voort op de huidige overeenkomst en wordt gestoeld op de volgende uitgangspunten:

- Gezamenlijke financiering van de basisinfrastructuur (uniforme diensten en randvoorwaarden) naar rato van het inwoneraantal per 1-1-2020;
- Een productenaanbod gebaseerd op het ambitieniveau en het budgettaire kader van de 7 betrokken gemeenten;
- Een looptijd van 4 jaren ingaande met terugwerkende per 1 januari 2021;
- Een vast financieel kader voor de basisproducten voor een periode van 4 jaren;
- Flexibiliteit ten aanzien van de afname van aanvullende plusproducten;
- Een jaarlijkse indexering van de bedragen.

Dit beleidsplan en het hiermee samenhangende financiële kader kunnen niet los gezien worden van de bezuiniging op de BOS. In de meerjarenbegroting 2020-2024 is als ombuigingsvoorstel een bezuiniging doorgevoerd op de BOS van € 50.900 met ingang van 2022. Bij de behandeling van deze begroting heeft u uitgesproken de BOS te willen handhaven. Wegens het ontbreken van dekkingsmogelijkheden op dat moment heeft u per amendement ingestemd met deze bezuiniging maar het college tegelijkertijd opgedragen alternatieve financiering voor de BOS te bezien. Hierbij werd gedacht aan bekostiging door het onderwijs of andere bezuinigingen binnen de post bibliotheekwerk. Beide opties zijn niet realiseerbaar gebleken. Wel is er voor een tijdelijke periode van 2 jaar dekking voor de kosten van de BOS gevonden. Deze dekking is nader toegelicht in de paragraaf financiële consequenties.

Voorgestelde beslissing(en) met argumenten en afwegingen

Beslispunten

1. Vast te stellen het beleidsplan 2021-2024 van BiblioPlus als basis voor de invulling van het bibliotheekwerk gedurende deze periode.
2. In te stemmen met het aangaan van een nieuwe 4-jarige samenwerkingsovereenkomst.
3. De bezuiniging op de BOS voor de jaren 2022 en 2023 ongedaan te maken.
4. Het college op te dragen voor 2024 en volgende jaren alternatieve financiering voor de BOS te bezien.

Argumenten

1.1 Invulling wordt gegeven aan de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen.

Deze wet stelt dat iedere burger toegang moet hebben tot een openbare bibliotheekvoorziening die voldoet aan de volgende 5 kernfuncties:

- Ter beschikking stellen van kennis en informatie;
- Bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie;
- Bevorderen van lezen en laten kennismaken met literatuur;
- Organiseren van ontmoeting en debat;
- Kennis laten maken met kunst en cultuur.

Met het voorliggende beleidsplan wordt voldaan aan deze wettelijke bepalingen.

1.2 De bibliotheek vormt in toenemende mate een belangrijke partner bij de vormgeving van het gemeentelijk beleid.

Bij dit beleidsplan wordt nadrukkelijk aangesloten bij gemeentelijke beleidsdoelen zoals:

- Het versterken van de zelfredzaamheid van burgers;
- Bevordering leesvaardigheid van jongeren.

BiblioPlus is daarmee een belangrijke partner voor de gemeente.

1.3 De bibliotheek functioneert goed.

In een vorig jaar uitgevoerd onderzoek via een landelijk bibliotheekpanel waaraan ca 250 personen uit het werkgebied van BiblioPlus deelnemen wordt de dienstverlening van BiblioPlus gericht op activiteiten beoordeeld met een 7.8. Dit beeld sluit aan bij de in maart 2019 aan u voorgelegde evaluatie van het functioneren van de bibliotheek.

2.1 De samenwerkingsovereenkomst biedt een goed evenwicht tussen de gezamenlijke verantwoordelijkheid van de deelnemende gemeenten en het lokale ambitieniveau.

De samenwerkingsovereenkomst regelt de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de instandhouding van de bibliotheek door middel van bijdrage per inwoner voor de kosten van de uniforme diensten en randvoorwaarden en de basisvoorzieningen met daarnaast een kostprijs voor producten die de afzonderlijke gemeenten kunnen afnemen afhankelijk van het ambitieniveau (plusproducten). Voorbeelden van deze producten zijn: de BOS, de Voorlees-express en het Techlab.

3.1. Er is voor 2 jaar alternatieve dekking gevonden voor de financiering van de BOS.

Door de buurtbibliotheken te schrappen, lucht in de begrotingspost bibliotheekwerk aan te wenden en een groot deel van de jaarlijkse kosten ten laste te brengen van het budget voor onderwijsachterstandenbeleid kunnen de kosten van de BOS gedurende 2 jaar (2022 en 2023) gefinancierd worden. Voor 2024 en volgende jaren dient (deels) nog in alternatieve dekking te worden voorzien.

4.1 De scholen zijn niet bereid financieel bij te dragen in de kosten van de schoolbibliotheken.

Het verzoek om een bijdrage voor de instandhouding van de BOS is besproken met de schoolbesturen. De schoolbesturen hebben dit verzoek afgewezen. Enerzijds omdat zij vanuit het rijk structureel te weinig middelen ontvangen voor de materiele instandhouding, anderzijds vanwege het feit dat zij al bijdragen aan de BOS door het beschikbaar stellen van huisvesting en de werving en inzet van vrijwilligers.

4.2 De begroting van BiblioPlus biedt geen ruimte.

In 2016 heeft er een herijking van de subsidie aan BiblioPlus plaatsgevonden waarbij de subsidie in 2016 en 2017 gefaseerd verlaagd is van € 300.000 naar ca. € 170.000. Een bezuiniging van ruim 40%. In combinatie met bezuinigingen in andere gemeenten is er in totaal ruim € 600.000 (23%) bezuinigd op de begroting van BiblioPlus.

Om deze bezuinigingen te kunnen realiseren is er een sanering in het personeelsbestand doorgevoerd en zijn alle contracten opnieuw uit onderhandeld. Voor Grave en Sint Anthonis is er daarnaast een nieuw product ingevoerd in de vorm van een basisbibliotheek. Dit betreft een variant op de basisbibliotheek waarbij het dienstverleningsniveau is teruggebracht tot het absolute minimumniveau. Naast een halvering van de collectie komt dit tot uitdrukking in de personele bezetting van de bibliotheek in Grave. Er wordt nog slechts 7,5 uur per week aan betaalde formatie ingezet. De rest wordt ingevuld met ca. 25 vrijwilligers.

Ook de huisvestingskosten zijn laag, namelijk € 26.700 per jaar. Dit is inclusief gas, water en elektra en inclusief de huur voor het servicepunt in Gassel (€ 4.400).
Tot slot wijzen wij er op dat BiblioPlus als gevolg van de eerder sinds 2016 doorgevoerde bezuiniging pas dit jaar weer een begroting met zwarte cijfers schrijft in de vorm van een bescheiden plus van € 300.

Kanttekeningen

3. *Vooralsnog is er alleen voor 2022 en 2023 dekking voor de BOS.*
Zoals aangegeven wordt met dit voorstel zowel voor 2022 en 2023 voorzien in de dekking van de BOS, met name door inzet van de reserve voor onderwijsachterstanden. Voor 2024 en volgende jaren zal nog alternatieve dekking moeten worden gevonden.

Uitvoering, risico's en evaluatie
Afhankelijk van de besluitvorming zal in overleg met de betrokken gemeenten en BiblioPlus de samenwerkingsovereenkomst worden vormgegeven.

Overige politiek relevante informatie
N.v.t.

Conclusie
De bibliotheek functioneert goed en met het nieuwe beleidsplan "Verder bouwen aan de bibliotheek van nu" zet de bibliotheek de lijn voort uit het huidige beleidsplan. Een beleidsplan dat aansluit bij de gemeentelijke beleidsdoelen hetgeen de bibliotheek een belangrijke partner maakt bij de vormgeving c.q. concretisering van het gemeentelijk beleid.
De onderliggende samenwerkingsovereenkomst voorziet daarnaast in een instrument om invulling te geven aan de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de instandhouding van een openbare bibliotheekvoorziening en daarnaast in de behoefte aan gemeentelijk maatwerk ten aanzien van de af te nemen producten. Dit pleit voor een voortzetting van de huidige werkwijze door in te stemmen met het nieuwe beleidsplan en een nieuwe 4-jarige samenwerkingsovereenkomst aan te gaan.
Wat betreft de bezuiniging op de BOS zijn er voor 2022 en 2023 dekkingsmiddelen gevonden waardoor deze in ieder geval gedurende deze 2 jaar kan worden gecontinueerd. Voor 2024 en volgende jaren dienen nog dekkingsmiddelen te worden gevonden.

Bijlagen
Bijlage 1: Ontwerp-raadsbesluit inzake het beleidsplan van BiblioPlus.
Bijlage 2: Beleidsplan 2021-2024 "Verder bouwen aan de bibliotheek van nu".
Bijlage 3: Productenboek BiblioPlus 2021 behorende bij het beleidsplan.
Bijlage 4: Amendement "Bibliotheek op school behouden via andere wegen".
Bijlage 5: Begrotingswijziging.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Grave,

Th.M.M. Hoex MMO	A.M.H. Roolvink MSc
secretaris	burgemeester